

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Партнерство
в інклюзії: роль асистента вчителя»

Розробник(и): ГО «ПУХ ОСВІТА», ЄДРПОУ 43807082

Рецензент(и): директор ГО "ПУХ ОСВІТА" Данєва А. О.

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Програма актуальна для забезпечення якісної підтримки дітей з ООП у межах загальноосвітнього класу.

Цільова група: Асистенти вчителів та педагоги інклюзивних класів.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Вдосконалення професійної компетентності асистентів вчителів.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Вивчення етичних норм взаємодії в інклюзивному класі
- Опанування технік візуальної підтримки навчання
- Розробка спільного плану роботи з вчителем-предметником

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- інклюзивна
- комунікативна
- командна

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Асистенти вчителів зможуть ефективно допомагати учням в опануванні знань та сприятимуть їхній соціалізації.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Пристаювання освітнього простору для дітей з ООП. Інклюзія	1	1-29	2-30
2	Як успішно працювати з дитиною з ООП: практичні аспекти Інклюзії.	1	1-29	2-30
3	Підтримка дітей з ООП в освітньому процесі. Створення безпечного інклюзивного середовища.	1	1-29	2-30
4	Розкриття потенціалу через інклюзивну освіту для дітей з ООП в умовах воєнного стану	1	1-29	2-30
5	Організація роботи з учнями з ООП: діагностика, визначення потреб, планування індивідуальних завдань та програм.	1	1-29	2-30
6	Організація взаємодії з батьками та сім'ями дітей з ООП у процесі створення та реалізації індивідуальної програми розвитку: консультації, зворотний зв'язок, взаємодія в рамках шкільного співтовариства.	1	1-29	2-30
7	Цифрова трансформація інклюзивної освіти в межах інклюзії 4.0. Основні засади та положення.	1	1-29	2-30
8	Сучасний контент та інноваційні технології при роботі з дітьми з ООП.	1	1-29	2-30
9	Дисграфія: Порушення письма у дітей та методи корекції	1	1-29	2-30
10	Підтримка та створення позитивного психологічного середовища для дітей з дисграфією. Інклюзія.	1	1-29	2-30
11	Компоненти успішної співпраці команди супроводу в інклюзивному навчанні	1	1-29	2-30
12	Сенсорні розлади та сенсорна інтеграція дітей з ООП. Інклюзія	1	1-29	2-30
13	Ефективна комунікація з дітьми з ООП	1	1-29	2-30
14	Інклюзивне спілкування в класі: розвиток навичок ефективної комунікації з усіма учнями, враховуючи їхні потреби.	1	1-29	2-30
15	Реалізація індивідуального та диференційованого підходу в роботі з молодшими школярами, які мають інтелектуальні труднощі	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
16	Соціально-емоційна підтримка та розвиток у молодших школярів з інтелектуальними труднощами: практичні стратегії для педагогів	1	1-29	2-30
17	Прийняття та адаптація класу до дитини з ООП	1	1-29	2-30
18	Методи навчання та соціалізації учнів в інклюзивному середовищі: ефективні підходи до виховання особистості	1	1-29	2-30
19	Інклюзивна освіта: роль емоційної підтримки в навчанні та соціалізації дітей.	1	1-29	2-30
20	Інклюзія без ілюзій: як створити школу, в якій комфортно всім	1	1-29	2-30
21	Інклюзія без бар'єрів: роль команди психолого-педагогічного супроводу у підтримці учнів з ООП	1	1-29	2-30
22	Інклюзивний клас у реаліях школи: хто за що відповідає і як працювати разом.	1	1-29	2-30
23	Інклюзія щодня: як створити безпечне середовище для учнів із невидимими труднощами.	1	1-29	2-30
24	Кожна дитина може: практичні підходи до інклюзивного навчання в сучасній школі	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Пристосування освітнього простору для дітей з ООП. Інклюзія

Ключові питання теми: 1. Поняття універсального дизайну 2. Поняття розумного пристосування 3. Практичні поради щодо універсального дизайну та розумного пристосування освітнього простору, зокрема для дітей з ООП

Тема 2. Як успішно працювати з дитиною з ООП: практичні аспекти Інклюзії.

Ключові питання теми: 1. Створення безпечного інклюзивного середовища 2. Підтримка дітей з ООП 3. Практичні аспекти успішної співпраці з дитиною з ООП

Тема 3. Підтримка дітей з ООП в освітньому процесі. Створення безпечного інклюзивного середовища.

Ключові питання теми: 1. Створення безпечного інклюзивного середовища 2. Підтримка дітей з ООП в освітньому процесі 3. Практичні аспекти успішної співпраці з дитиною з ООП

Тема 4. Розкриття потенціалу через інклюзивну освіту для дітей з ООП в умовах воєнного стану

Ключові питання теми: Курс України на європейську інтеграцію вимагає перегляду пріоритетів державної політики у сфері освіти, зокрема впровадження таких підходів до навчання дітей з особливими освітніми потребами, які базувались на засадах рівних можливостей та доступу до якісної освіти. Організація інклюзивного навчання в умовах децентралізації. Як краще забезпечити якісну освіту своїм вихованцям з урахуванням основних тенденцій та ресурсів щодо здобуття освіти осіб з особливими освітніми потребами

Тема 5. Організація роботи з учнями з ООП: діагностика, визначення потреб, планування індивідуальних завдань та програм.

Ключові питання теми: В закладах освіти з інклюзивним навчання дітям з ООП забезпечується індивідуальний підхід з орієнтацією на їхні сильні сторони, надаються додаткові спеціальні послуги, здійснюється адаптація/модифікація змісту навчальних предметів з урахуванням особливостей психофізичного розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дитини. На кожну особу з ООП складається індивідуальна програма розвитку, яка визначає конкретні навчальні стратегії і підходи до навчання, забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу, відповідно до неї надаються психолого-педагогічні, корекційно-розвиткові послуги. Тому для його розроблення необхідно підходити дуже відповідально, деталізуючі та враховувати індивідуальні особливості кожної дитини. Реалізація змісту Програми сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності педагогічних працівників щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення індивідуалізації освітнього процесу дітей з ООП.

Тема 6. Організація взаємодії з батьками та сім'ями дітей з ООП у процесі створення та реалізації індивідуальної програми розвитку: консультації, зворотний зв'язок, взаємодія в рамках шкільного співтовариства.

Ключові питання теми: В закладах освіти з інклюзивним навчання дітям з ООП забезпечується індивідуальний підхід з орієнтацією на їхні сильні сторони, надаються додаткові спеціальні послуги, здійснюється адаптація/модифікація змісту навчальних предметів з урахуванням особливостей психофізичного розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дитини. На кожну особу з ООП складається індивідуальна програма розвитку, яка визначає конкретні навчальні стратегії і підходи до навчання, забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу, відповідно до неї надаються психолого-педагогічні, корекційно-розвиткові послуги. Тому для його розроблення необхідно підходити дуже відповідально, деталізуючі та враховувати індивідуальні особливості кожної дитини. Реалізація змісту Програми сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності педагогічних працівників щодо організації інклюзивного навчання та забезпечення індивідуалізації освітнього процесу дітей з ООП.

Тема 7. Цифрова трансформація інклюзивної освіти в межах інклюзії 4.0. Основні засади та положення.

Ключові питання теми: 1. Поняття інклюзивної освіти, основні знання та розуміння. 2. Цінування різноманітності учнів - різниця між учнями як ресурс і актив для освіти. 3. Сприяння навчальному, практичному, соціальному та емоційному навчанням всіх учнів. 4. Ефективні методи навчання в неординарних класах. 5. Співпраця та робота в команді - важливі підходи для всіх учителів

Тема 8. Сучасний контент та інноваційні технології при роботі з дітьми з ООП.

Ключові питання теми: 1. Поняття інклюзивної освіти, основні знання та розуміння. 2. Цінування різноманітності учнів - різниця між учнями як ресурс і актив для освіти. 3. Сприяння навчальному, практичному, соціальному та емоційному навчанням всіх учнів. 4. Ефективні методи навчання в неординарних класах. 5. Співпраця та робота в команді - важливі підходи для всіх учителів

Тема 9. Дисграфія: Порухення письма у дітей та методи корекції

Ключові питання теми: Програма виступу має на меті розглянути дисграфію як порушення письма у дітей і запропонувати методи її корекції. У виступі будуть висвітлені причини, діагностика та практичні стратегії для роботи з дітьми з дисграфією, спрямовані на покращення їх

навичок письма та психологічного самопочуття.

Тема 10. Підтримка та створення позитивного психологічного середовища для дітей з дисграфією. Інклюзія.

Ключові питання теми: Програма виступу має на меті розглянути дисграфію як порушення письма у дітей і запропонувати методи її корекції. У виступі будуть висвітлені причини, діагностика та практичні стратегії для роботи з дітьми з дисграфією, спрямовані на покращення їх навичок письма та психологічного самопочуття.

Тема 11. Компоненти успішної співпраці команди супроводу в інклюзивному навчанні

Ключові питання теми: 1. Безпечне інклюзивне середовище 2. Завдання команди супроводу 3. Компоненти успішної співпраці команди супроводу в інклюзивному навчанні

Тема 12. Сенсорні розлади та сенсорна інтеграція дітей з ООП. Інклюзія

Ключові питання теми: 1. Сенсорні розлади 2. Сенсорна інтеграція дітей з ООП

Тема 13. Ефективна комунікація з дітьми з ООП

Ключові питання теми: 1. Ефективна комунікація в освітньому середовищі 2. Як налагодити комунікацію з дітками з ООП

Тема 14. Інклюзивне спілкування в класі: розвиток навичок ефективної комунікації з усіма учнями, враховуючи їхні потреби.

Ключові питання теми: 1. Ефективна комунікація в освітньому середовищі 2. Як налагодити комунікацію з дітками з ООП

Тема 15. Реалізація індивідуального та диференційованого підходу в роботі з молодшими школярами, які мають інтелектуальні труднощі

Ключові питання теми: У сучасному закладі освіти дуже важливо створити сприятливі умови для всебічного розвитку особистості, а також враховувати індивідуальні особливості кожного. Щоб отримати правильні дані, важливо вибирати правильні методи педагогічної діагностики, завдяки яким в подальшій роботі з дітьми з інтелектуальними труднощами будуть використовуватись потрібні технології і методи навчання.

Тема 16. Соціально-емоційна підтримка та розвиток у молодших школярів з інтелектуальними труднощами: практичні стратегії для педагогів

Ключові питання теми: У сучасному закладі освіти дуже важливо створити сприятливі умови для всебічного розвитку особистості, а також враховувати індивідуальні особливості кожного. Щоб отримати правильні дані, важливо вибирати правильні методи педагогічної діагностики, завдяки яким в подальшій роботі з дітьми з інтелектуальними труднощами будуть використовуватись потрібні технології і методи навчання.

Тема 17. Прийняття та адаптація класу до дитини з ООП

Ключові питання теми: 1. Інклюзивне середовище 2. Прийняття та адаптація класу до дитини з ООП

Тема 18. Методи навчання та соціалізації учнів в інклюзивному середовищі: ефективні підходи до виховання особистості

Ключові питання теми: 1. Інклюзивне середовище 2. Прийняття та

адаптація класу до дитини з ООП

Тема 19. Інклюзивна освіта: роль емоційної підтримки в навчанні та соціалізації дітей.

Ключові питання теми: Поняття, принципи та нормативно-правова база інклюзії. Роль педагогів і команди фахівців у створенні інклюзивного середовища. Методи ненасильницької комунікації. Командний підхід у розв'язанні складних ситуацій.

Тема 20. Інклюзія без ілюзій: як створити школу, в якій комфортно всім

Ключові питання теми: Поняття інклюзивної культури: визначення, цінності, принципи. Самооцінка готовності школи до інклюзії: інструменти, анкети, діагностика. Інклюзивне мислення вчителя: від упереджень до прийняття

Тема 21. Інклюзія без бар'єрів: роль команди психолого-педагогічного супроводу у підтримці учнів з ООП

Ключові питання теми: Розбудова інклюзивної освіти на засадах толерантності та компетентності передбачає не просто обізнаність педагогів у сфері інклюзії, а й формування у них вмінь і навичок працювати з дітьми, які мають різні категорії труднощів та ступені їх прояву, вміння комунікувати всередині команди задля досягнення кращих результатів своєї діяльності та забезпечення права на освіту осіб з ООП.

Тема 22. Інклюзивний клас у реаліях школи: хто за що відповідає і як працювати разом.

Ключові питання теми: Інклюзивний клас: нормативна база та реалії школи Роль учителя та асистента в освітньому процесі Логопед і команда психолого-педагогічного супроводу Командна взаємодія та індивідуальна освітня траєкторія дитини

Тема 23. Інклюзія щодня: як створити безпечне середовище для учнів із невидимими труднощами.

Ключові питання теми: Невидимі освітні труднощі: що таке СДУГ, дислексія та шкільна тривожність і як вони проявляються на уроці. Як розпізнати сигнали: типові поведінкові та навчальні ознаки, які може помітити вчитель. Педагогічні стратегії підтримки: адаптація завдань, структурування уроку, розвиток уваги та зниження тривожності. Практичні інструменти вчителя: прості прийоми, вправи та методи взаємодії з учнями і батьками.

Тема 24. Кожна дитина може: практичні підходи до інклюзивного навчання в сучасній школі

Ключові питання теми: Сучасне розуміння інклюзивної освіти в умовах НУШ; Освітнє середовище без бар'єрів: психологічний комфорт і підтримка учнів; Практичні методи адаптації та модифікації навчального матеріалу; Диференціація навчання як шлях до успіху кожної дитини; Співпраця вчителя, асистента, батьків та команди супроводу;

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій

3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Пер. з англ. Київ.: Сфера, 1998. 342 с.
2. Барна І.В. Біологія. Методика розв'язування задач: Навчальний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 216 с.
3. Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В.Пономаренко, Т.Воронцова, О.Сакович. URL: <http://surl.li/dwuiik>
4. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: [монографія]. Київ : Атіка, 2008. 684 с.
5. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г.Васильців, Я.Д.Кочмарик, В.І.Блонська, Р.Л.Лупак. Київ: Знання, 2013. 207 с.
6. Біла книга. Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів./Дж.М.Зош, Е.Дж.Хопкінс, Х.Дженсен, К.Лю, Д.Ніл, К.Хірш-Пасек, С.Л.Солис, Д.Вайтбред. The LEGO Foundation, 2017. 39 с. URL: <https://cutt.ly/h1FRr1i>
7. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ : Державна служба якості освіти, 2019. 240 с. URL: <https://bit.ly/3WgK1Ou>
8. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти, 2021. 350 с.
9. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Рошчина Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с. : іл.
10. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3BypwoI>
11. Васильченко А.А. та ін. Епідеміологія. Київ: Здоров'я, 1993. 464 с.
12. Викладання біології у профільних класах. Випуск 4. Факультативний курс «Еволюція систем органів. Філогенія органічного світу». Частина І /Л.Т. Петренко, Л.П. Петренко. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 141 с.
13. Використання ігрових технологій під час вивчення біології / Уклад. К.М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 141 с.
14. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти / А.Уварова. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12.2019.pdf>
15. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика

викладання: навчальний посібник. Вінниця:ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/2367/D12.pdf> Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навчальний посібник / Н. П. Волкова. - К. : ВЦ «Академія», 2006. - 256 с.

16. Воронова С. В. Коуч-технологія для директора школи. Управління школою. 2018. №31-33. С. 80-94.
17. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).
18. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Матеріали Науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ». URL: <http://conf.zipro.net.ua/?p=79>
19. Даниленко Л.І. Вивчення фізичних явищ у живій природі у процесі викладання курсу біології: навч.- методичний посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОПОПП, 2010. 110 с.
20. Даниленко Л.І. Видатні вітчизняні біологи як учені й особистості: метод. посібник / Л.І. Даниленко, І.Ю. Гогайзель, Л.І. Гнед та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП Черкаської обласної ради», 2019. 91 с.
21. Даниленко Л.І. Світочі української науки: життя та наукова діяльність: метод. посібник /Л.І. Даниленко, І.Ю. Гогайзель, Л.І. Гнед та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОПОПП Черкаської обласної ради», 2018. 104 с.
22. Данило Косенко. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися. URL: <https://bit.ly/3kM3eY4>
23. Дардан Т. С. Комплексні, інтегровані уроки як засіб розвитку креативності школярів. Обдарована дитина. 2013. № 5. С. 17-21.
24. Державний стандарт початкової освіти : постанова КМУ від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови КМУ від 24.07.2019 №688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>
25. Деякі питання організації та проведення супервізії : наказ МОН від 18.10.2019 №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
26. Деякі питання організації та проведення супервізії: наказ МОН від 18.10.2019 р. №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
27. Джежелей О., Ємець А., Коваленко О. Читаємо та граємо в театр. 1-4 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 80 с.
28. Дитяча та юнацька психотерапія. Теорія і практика в сучасних наукових дослідженнях / За заг. ред. Г. Католик. Колективна монографія. Львів : Астролябія, 2012. 312 с.
29. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник, 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
30. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан, О.М. Євдін, В.М. Могильниченко, О.В. Горіцький, О.П. Жихарев, О.М. Крикун; За заг. редакцією к.м.н. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
31. Дубицкий А.Е., Семенов И.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ: Здоров'я, 1993. 462 с.
32. Дуткевич Т.В. Техніка управлінської діяльності в закладі освіти. Київ: КНТ, 2020. 194 с.
33. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа». Серія «Золота педагогічна скарбничка». 2009. 176 с.
34. Європейське мовне портфоліо (методичний посібник). URL: <http://surl.li/eakzd>
35. Євтух М. Б., Пінковська Е. А., Черкашина Т. В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання : навч.-метод. посіб. : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 400 с.
36. Євтух М.Б., Черкашина Т.В. Педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення : підручник. Черкаси :

Видав. Чабаненко Ю.А., 2017. 348 с.

37. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
38. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
39. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. Суми : вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2020. 444 с.
40. Клокар Н. І. Освітній кластер як альтернативна модель професійного розвитку керівників закладів освіти. Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки. 2018. Вип. 6 (35). С. 94-109.
41. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fju05x>. Дата перегляду: 30.11.2022.
42. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст. 458.
43. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458.
44. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. № 2. С. 85-89.
45. Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів / Ф. Котлер, Карен Ф. А. Фокс ; пер. с англ. Київ : УАМ, Вид. Хімджест, 2011. 580 с.
46. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту/ навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 423 с.
47. Кочкурова О. В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12. Вип. 25 (49). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. С. 200-205.
48. Крутий К.Л., Стеценко І.Б. Парціальна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт». Освітній напрям «Технології або Таємничі перетворення». Запоріжжя: ТОВ«ЛІПС» ЛТД, 2020. 192 с.
49. Кудін В.С. Використання засобів інтернет-технологій під час дистанційного навчання в закладах освіти Черкащини. Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2021. 84с.
50. Кудін В.С. Партнерська взаємодія - основа освітнього процесу НУШ. Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2022. 128 с.
51. Литвиненко Г., Клясен Н. Управління проектами: сутність та особливості застосування в освіті. Рідна школа. 2017. №11-12. С. 39-43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2017_11-12_9
52. Лоулер Е. та ін. Мотиваційний менеджмент: теоретичний аспект. Київ, 2017. 160 с.
53. Лук'янова Л.Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади: [монографія]. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
54. Любченко Н. В. Потенціал кластерних механізмів в управлінні освітою в умовах децентралізації влади. Вісник післядипломної освіти. Серія: Управління та адміністрування. 2016. Вип. 2 (31). С. 65-81.
55. Лютко О. М. Запровадження мотиваційного менеджменту в закладі освіти / О. М. Лютко. - Рівне : РОІГПО, 2018. - 180 с.
56. Матвієнко О. Інформаційний менеджмент: аналіз предметної галузі. Вісник Книжкової палати. 2004. № 8. С. 13-17.
57. Менеджмент освітньої організації. Харків : ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
58. Менеджмент та маркетинг в сучасних освітніх організаціях: колект. навч. посіб. / Авт. колектив: за ред. З.В. Рябової. - Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2021.-273 с.
59. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022.

URL: <https://bit.ly/3VVl00D>

60. Мова і міжкультурна комунікація : теорія та практика : колективна монографія / за наук. ред. Н. Сизоненко. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 256 с.
61. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL: <https://bit.ly/3XKqdVt>
62. Навчання, досвід, наставництво. Інформаційний бюлетень За медичні права. Квітень 2011. № 4. С. 2-3. URL: <http://lviv.medprof.org.ua/uploads/media/2-3.pdf>
63. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного навчання : навчально-методичний посібник / М. Вашуленко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 192 с.
64. Нова українська школа : організація медіаосвіти в початковій школі : навчально-методичний посібник / І.Старагіна, О. Волошенко, О.Мокрогуз, О.Ганик. Київ : ПРОПАПІР, 2021. 160 с.
65. Новгородська Ю. Г. Маркетингові технології як засіб ефективного управління закладом освіти / Ю. Г. Новгородська // In: The 7th International scientific and practical conference "World science: problems, prospects and innovations" (March 24—26, 2021). Perfect Publishing, Toronto, Canada. - 2021. - С. 592-601.
66. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матющко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
67. Онопрієнко О. Нова українська школа : інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2021. 208 с.
68. Освітнє лідерство : від теорії до практики : монографія / За наук. рсд. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка [Електронне видання]. - Київ ; Кривий Ріг : вид. Р. А. Козлова, 2021. -296 с.
69. Освітня програма навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3ckLjDp>
70. Ощепко Т.В. Професійна компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3vbYTQA>
71. Палеха Ю. І. Етика ділових відносин. Київ: Кондор, 2008. 356 с.
72. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ. URL: <https://conf.zippro.net.ua/?p=340>
73. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eV>
74. Пітерсон Д. 12 правил життя. Як перемогти хаос/ пер. з англ. Дмитро Кожедуб. 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2021. 384 с.
75. Повстин О. В. Інтеграція знань як один з дидактичних принципів сучасної освіти. URL: http://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/povstyn_10.pdf.
76. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
77. Правило кисневої маски для педагогів: практичні вправи для відновлення в травматичних обставинах від Тетяни Тимошенко. URL: <https://bit.ly/3uydYxV>
78. Про анкету самооцінювання : наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-anketu-samoocinyuvannya/>
79. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18.
80. Про деякі питання організації надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти : Наказ МОН від 20.09.2024 №1349. URL: <https://bit.ly/4gz4fh2>
81. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання

- результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти : Наказ МОН України від 13.07.2021 № 813. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text>
82. Про затвердження Порядку надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) : Наказ МОН від 14.06.2024 № 855. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1201-24#Text>
  83. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
  84. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : указ Президента України від 25.05.2020 №195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>
  85. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
  86. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII-XII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
  87. Програма PISA (програма міжнародного оцінювання учнів). Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2011. № 11-12. С. 39-68. URL: <http://surl.li/edklu>
  88. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
  89. Редько В.Г. Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика: монографія / В.Г. Редько. Київ: Педагогічна думка, 2017. 628 с.
  90. Розвиваємо громадянські компетентності : другий клас / під заг. ред. Н.Бібік, Н.Софій. Київ, 2019. URL: http://www.ussf.kiev.ua/images/project-50/2class_5-Vartist_4.pdf
  91. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера: навч. посіб. Харків, 2017. 100 с
  92. Романовський О.Г., Михайличенко В.Є., Грень Л.М. Педагогіка лідерства: монографія. Харків: НТУ «ХП», 2018. 450 с.
  93. Савченко О.Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.
  94. Сайт. Державна служба якості освіти. Інституційний аудит. URL: <https://sqe.gov.ua/>
  95. Самооцінювання закладу освіти: ефективний інструмент підвищення управлінської діяльності. URL: <https://bit.ly/3wUZ8lt>
  96. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ МОЗ України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
  97. Северинова А.М., Якуша Л.Г. Фізика на кухні. Експеримент в домашніх умовах. Програма курсу за вибором з фізики для 8 класу. Черкаси: ЧОПОПП, 2021. 16 с.
  98. Сенчина Н. Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
  99. Скиба М. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. Нова українська школа. URL: <https://bit.ly/3UrXXnA>
  100. Скиба Микола. Краще разом. Що таке педагогіка партнерства і навіщо вона в НУШ. URL: <https://bit.ly/30xzdEL>
  101. Спрощене оподаткування – загальноприйнята світова практика. URL: <http://www.academia.org.ua/?p=282>.

102. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. Кухаренко та ін. ; за ред. В. Кухаренка. Харків : Міськдрук, 2016. 284 с.
103. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. / Наук. ред., передм. О.І.Пометун. Київ: Плеяди, 2006. 220 с.
104. Тимошко Г. М. Особливості розвитку організаційної культури керівника в системі управління загальноосвітнім навчальним закладом. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / ред. кол.: О. Л. Ануфрієва та ін. Київ, 2005. Вип. 3 (16). 2011. 588 с.
105. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Част. 2. 224 с. С.102-107.
106. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Част. 2. 224 с. С.102-107.
107. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН України від 10.12.2021 р. № 1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
108. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM>
109. Удовицька Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. 407-416.
110. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.]. Вінниця, 2018. 196 с.
111. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. О.І.Пометун. Київ, 2020. 104 с.
112. Фінанси : збірник тестових завдань. І. І. Біломістна. Харків : ХІБС УБС НБУ, 2010. 64 с.
113. Хіміч О. П. Розвиток творчих здібностей особистості. Педагогічна майстерня. 2015. № 2. С. 43-47.
114. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології. Навч. посіб. Київ : Академвидання, 2012. 224 с.
115. Черкашина Т. В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 162 с.
116. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. Молодь і ринок, 2012. № 12. С. 136-139.
117. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
118. Шевчук А. С. Формування навичок рефлексії у дітей: ранкова зустріч «Мистецький досвід». Музичний керівник. 2021. № 5. С. 4-7.
119. Щербак О.І., Софій Н.З., Бович Б.Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, Лілея-НВ, 2014. 136 с.
120. Як підвищити креативність? Тренінг, спрямований на формування креативності. Шкільний світ. 2007. № 23-24. С. 19-35.
121. Яременко Н.В. Дозвіллезнавство. Навчальний посібник. Фастів. «Поліфаст».2007.459с
122. Adizes I. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do about it. Englewood Cliffs., N.J.: Prentice Hall, 1989, 384 p.
123. Boissard P. L'évaluation formative: un outil de progression. URL: <http://surl.li/ealag>
124. Ehsan Taebi. Reflection in a Spontaneous World. URL: <http://surl.li/eakxc>
125. Frost R. A Task-based approach.URL: <http://surl.li/eakxm>
126. Heick.T. The Characteristics of a Highly Effective Learning Environment. URL: <http://surl.li/eakxu>

127. Lesen, Schreiben, Hören, Spielen, Sprechen: Deutsch lernen im Internet. URL: <http://surl.li/eakxx>
128. Smit R. Formative Beurteilung im kompetenz- und standardorientierten Unterricht. URL: <http://surl.li/eakye>
129. Sullivan, K. (2015). An Application of Family Stress Theory to Clinical Work with Military Families and Other Vulnerable Populations. *Clinical Social Work Journal*, 43(1), 89-97.

Додаткова література:

1. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи : методичні рекомендації / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. - К., 2019. - 47 с.
2. Академічна доброчесність у середній школі: методичні рекомендації. URL: <https://tinyurl.com/chesnist>
3. Андрощук І., Ворон О. Формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу в умовах післядипломної освіти. *Нова педагогічна думка: наук.-метод. журн. Рівне*, 2016. № 2 (86) С. 13-16.
4. Арват Ф. С., Коваленко Є. І., Кириленко С. В., Щербань П. М. *Культура спілкування : навч. метод. посібник*. Київ: ІЗМН, 1997. 328 с.
5. Барна І.В. *Біологія: довідник школяра та абітурієнта* / І. Барна. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 768 с.
6. Бівол О. С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. *Таврійський вісник освіти*. 2012. № 3 (39). С. 103-107.
7. Біла книга. Діяльнісний підхід у школі./ Р. Паркер, Б.С. Томсен. The LEGO Foundation, 2019. 75 с. URL: <https://cutt.ly/H1FE8WY>
8. Бондар О. В. *Ситуаційний менеджмент : навч. посіб. 2-ге вид., перероб та доповн.* Київ : Центр учбової літератури, 2012. 388 с.
9. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сущенко І.М. *Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / За наук. ред. О.І.Пометун.* Харків, 2007. 190 с.
10. Гайдученко С. О. *Мотивація персоналу*. Харків : ХНУМГ, 2013. 111 с.
11. *Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник /упор. О. Рома.* The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: <https://cutt.ly/70zsIND>
12. Даниленко Л.І. *Пізнавальні завдання до розділу «Людина»: навч. методичний посібник* / Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОПОПП, 2013. 68 с.
13. *Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
14. *Державний стандарт початкової освіти.* URL: <http://surl.li/wqqd>
15. *Екстрена медична допомога / За ред. Г.Г. Роціна.* Київ: Поліграф. книга, 2009. 138 с.
16. *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання.* URL: <https://lenvit.ucoz.ua/ZER.pdf>
17. Іванік О. *Рівний рівному ; посібник для менторів* І Іванік О., Каравай А., Гейнек- Дагаргулія М., Лащук Ю., Кнюпа Ю. - Київ, 2018. - 57 с. - URL : <https://insha-osvita.org/article/posibnYk-dlia-mentoriv-rivnvi-rivnomu/>
18. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Метод. посіб. / Авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко.* Київ : АПН, 2002. 136 с.
19. Карамушка Л. М., Клокар Н. І, Філь. О. 1. *Технологія формування управлінської команди освітньої організації. / Навчально-методичний посібник.*// Біла Церква : КОПОПК, 2008. 64 с.
20. Коберник О. М. *Проективна педагогіка і національна школа. Шлях освіти.* 2006. № 7. С. 7-9.
21. *Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 р. № 988-р.* URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>

22. Ландрет Л. Правильне виховання характеру дітей. / пер. з англ. Степанова В., ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2017. 224 с.
23. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 284 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2250.pdf>
24. Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Рузакова Г. Г. Етика ділових стосунків : навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. 310 с.
25. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації І О. І. Бондарчук, О. О. Нежинська : спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. - Київ, 2017. - 36 с. - URL : <https://core.ac.uk/download/pdt7154283886.pdf>
26. Лук'янова Л. Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
27. Лукіна Т. Види моніторингових досліджень / Т. Лукіна ; за заг. ред. О. І. Локшиної // Моніторинг якості освіти : світові досягнення та українські перспективи. - К. : К.І.С. - 2004.-128 с.
28. Любчак Н. М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Київ, 2014. Вип. 122. С. 144-150.
29. Манько В. А. Проблемне навчання як актуальна науково-педагогічна проблема. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. Харків, 2006. Вип. 25. С. 102-106.
30. Маркозова О.О. Навчання впродовж життя - необхідна передумова досягнення життєвого успіху людини. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». № 2 (29). 2016. С. 198-205.
31. Методичні рекомендації для закладів загальної середньої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. - К., 2021. - URL : <https://academiq.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/Metodychni-rekomen-datsiyi-dlva-serednih-shkil-l-Lpdf~>
32. Моргун В.Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. Постметодика, 2010. № (6)97.С. 2-15.
33. Наказ МОНУ № 1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії» від 18 жовтня 2019 р. 2020 р., № 69, Т. 1. С.73.
34. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні : посіб. для слухачів закладів післядипломної освіти, керівників закладів загальної середньої освіти, здобувачів вищої освіти за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами» / О. М. Отич, Л. К. Задорожна, З. В. Рябова, Л. М. Оліфіра та ін.; за заг. ред. О. М. Отич, Л. К. О. де Фонтана; НАПН України, УВУПО, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», КВЗЗСО «Одес. акад. неперв. освіти», КультурКонтакт Австрія. Київ, 2018. 74 с.
35. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
36. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
37. Редько В. Г. Організація компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі. URL: <http://surl.li/eaqrB>
38. Рябова З.В., Кравченко Г.Ю. Метод проектів у розвитку якості початкової освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2013. 144 с.
39. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка, 2007. 92 с.
40. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : порадник для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.

41. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p018HA1>
42. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН України від 10.12.2021 №1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
43. Топузов О.М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. 160 с.
44. Управління особистими фінансами : навчальний посібник / Н.А. Ясинськаю. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. 352 с.
45. Фідкевич О., Богданець-Білоskalенко Н. Нова українська школа : теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2020. 96 с.
46. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження : монографія. Харків, 2018. 294 с. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4827/1/khrikov.pdf>.
47. Цифрова трансформація освіти і науки [Електронний ресурс] : сайт. URL: <https://bit.ly/3iZgvys>
48. Читай, міркуй, твори: інтегровані компетентнісно орієнтовані завдання для учнів 3-4 класів Нової української школи / С. Гаряча, Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 68 с.
49. Чмут Т. К., Чайка Т. Л. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Чернігів : Вид-во Знання, 2007. 204 с.
50. Rubin, S., & Schechter, N. (1997). Exploring the social construction of bereavement : Perceptions of adjustment and recovery in bereaved men. American Journal of Orthopsychiatry, 67, 279-289.
51. What Is Flipped Learning? URL: <http://surl.li/eakyu>